

Projekt Burmistrza Miasta

UCHWAŁA
RADY MIASTA NOWY TARG
z dnia

w sprawie: przyjęcia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Nowym Targu na rok 2020.

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277), art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852) oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506)

Rada Miasta w Nowym Targu uchwała co następuje:

§ 1

Przyjmuje się na rok 2020 Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Nowym Targu w brzmieniu jak Załącznik nr 1 do Uchwały.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Nowego Targu.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2020 r.

Opracował:

INSTRUKTOR

.....

Kierownik Biura Obsługi
Mieszkańców i Przedsiębiorców

mgr Edyta Garb

Zaopiniował pod względem prawnym:

RADCA PRAWNY

.....

Zaopiniował pod względem finansowym:

GŁÓWNY KSIĘGOWY

.....
mgr Elżbieta Stapińska

Zatwierdził:

BURMISTRZ

.....
mgr Edyta Garb

UZASADNIENIE

Podjęcie Uchwały podyktowane jest realizacją ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Artykuł 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości określa zadania własne gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych. Art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z kolei określa zadania gminy w zakresie przeciwdziałania narkomanii. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnego programu profilaktyki i przeciwdziałania narkomanii, uchwalanego corocznie przez radę gminy. W programie tym określa się ponadto zasady wynagradzania członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (Art. 4¹ ust. 5).

Biorąc powyższe pod uwagę postanowiono stworzyć jeden program uwzględniający zagadnienia w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.

BURMISTRZ

mgr Grzegorz Watycha

**MIEJSKI PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
W NOWYM TARGU NA ROK 2020**

**M I A S T O
NOWY TARG**

Nowy Targ, grudzień 2019 r.

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr
Rady Miasta w Nowym Targu
z dnia

WSTĘP

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020, zwany dalej Programem, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7, ust. 1, pkt 5 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019, poz. 2277). Program zawiera również zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, zawarte w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852).

Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne oraz osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Nowym Targu, opiera się na systemowości i konsekwentnym wdrażaniu działań profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z wieloma środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy z obszaru uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, niktynizmu oraz przemocy związanej z uzależnieniem.

Dokumentem, który wskazuje konkretne zadania dla samorządów, jest Narodowy Program Zdrowia (NPZ) na lata 2016 – 2020. To podstawowy dokument polityki zdrowia publicznego - wyznacza cele strategiczne i operacyjne oraz najważniejsze zadania do realizacji na rzecz poprawy zdrowia i związanej z nim jakości życia społeczeństwa. Celem operacyjnym nr 2 Narodowego Programu Zdrowia jest: „profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi”. W tym celu mieszczą się dwa programy: Małopolski Program Przeciwdziałania Narkomanii i Małopolski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W związku z powyższym Miejski Program opracowano zgodnie z Małopolskim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014-2020, Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii oraz celem nakreślonym w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016-2020. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na 2020 rok. Wykorzystano również publikację Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii”.

Realizacja zadań zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzona jest w oparciu o Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, uchwalony przez Radę Miasta. Umieszczenie zadań, wynikających z dwóch odrębnych ustaw w jednym Programie, wynika przede wszystkim z faktu, że do większości problemów wynikających z używania alkoholu lub narkotyków można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne.

Rozdział I

1. Diagnoza problemów uzależnień.

1) Problemy alkoholowe.

Podstawowym celem diagnozy jest dostarczenie wiarygodnych informacji przydatnych do zaplanowania i realizacji Miejskiego Programu. Niniejsza diagnoza jest oceną sytuacji w Nowym Targu, sporządzoną m. in. na podstawie badań prowadzonych w 2017 roku ujętych w dokumencie „Lokalna diagnoza, monitoring oraz strategia rozwiązywania problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla Miasta Nowy Targ”, danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Głównego Urzędu Statystycznego oraz sprawozdań, raportów i analiz dostępnych w Urzędzie Miasta Nowy Targ.

Alkoholizm jest negatywnym zjawiskiem, chorobą społeczną, która powoduje:

- szkody występujące u osób pijących,
- szkody występujące u członków rodzin alkoholowych,
- alkoholową dezorganizację środowiska pracy,
- naruszenia prawa i porządku przez osoby nietrzeźwe,
- wypadkowość i liczne urazy spowodowane nadużywaniem alkoholu,
- niekorzystne społeczne zmiany w strukturze spożycia alkoholu.

Alkohol jest przyczyną urazów ciała, zaburzeń psychicznych i zachowania, zaburzeń żołądkowo-jelitowych, nowotworów, chorób układu sercowo-naczyniowego, zaburzeń immunologicznych, chorób kręgosłupa, układu rozrodczego oraz szkód prenatalnych. Zmniejszenie lub zaprzestanie picia alkoholu przynosi korzyści zdrowotne. Całkowicie znika ryzyko ostrych następstw spożycia alkoholu. Także w przypadku chorób przewlekłych, takich jak marskość wątroby bądź depresja, zmniejszenie lub zaprzestanie spożywania alkoholu skutkuje szybką poprawą stanu zdrowia.

Uzależnienie od alkoholu – alkoholizm – to choroba, polegająca na utracie kontroli nad spożywaniem alkoholu, zmianie tolerancji na alkohol, występowaniu „przymusu picia”, obecności objawów abstynencyjnych i podporządkowaniu całego swojego życia alkoholowi. Choroba ta doprowadza do destrukcji życia alkoholika i jego rodziny. W skali krajowej zaobserwowano znaczące zmniejszenie spożycia alkoholu na głowę mieszkańca. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, jeszcze przed kilkunastu laty było to 11 litrów czystego alkoholu na jedną osobę – dzisiaj spożycie wynosi około 8 litrów na osobę i od kilku lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Należy tutaj podkreślić, że w ostatnich dwóch dekadach w Polsce znacząco zmieniła się struktura spożywanego alkoholu. Wzrosło spożycie piwa, spadła natomiast konsumpcja wódki i win.

Koszty alkoholizmu ponosi całe społeczeństwo. Składają się na to usługi świadczone na rzecz osób pijących alkohol, koszty związane z działaniami organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, podejmowanymi w celu ochrony innych osób przed szkodami spowodowanymi przez pijących, koszty ponoszone przez system ubezpieczeń społecznych, koszty ponoszone przez pracodawców w związku absencją bądź spadkiem wydajności pracy osób pijących. Z alkoholizmem wiąże się wiele tragedii rodzinnych, których nie można przeliczyć na złotówki.

Z prowadzonych na terenie Nowego Targu badań wynika, iż alkoholizm zajmuje pierwsze miejsce w hierarchii problemów społecznych. Gdy dodamy do tego zagrożenie narkomanią otrzymamy pełny obraz tego, jak mieszkańcy Nowego Targu postrzegają problemy związane z uzależnieniami.

Obrazowo wygląda to w następujący sposób:

Które z problemów uważa Pan/i za najważniejsze?*	
Alkoholizm	55%
Bezrobocie	49%
Przemoc w rodzinie	46%
Picie alkoholu przez młodzież	44%
Narkomania	41%
Wzrost przestępczości	41%
Przemoc i agresja na ulicach	33%
Zanieczyszczenie środowiska	21%
Kryzys rodziny	19%
AIDS	9%
Zubożenie społeczeństwa	7%
Problemy mieszkaniowe	5%

W przypadku pytań, na które odpowiedzi nie wykluczały się wzajemnie, respondenci wybierali niejednokrotnie kilka możliwości. W takich przypadkach suma wartości procentowych jest większa niż 100%.

Według szacunkowych danych, opartych na wskaźnikach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu skala problemów alkoholowych wygląda następująco:

- liczba osób uzależnionych od alkoholu: 670 – 1000
- liczba osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych (współmałżonkowie, rodzice, rodzeństwo) 1340 – 1670
- liczba dzieci wychowujących się w rodzinach alkoholików: 1340 – 1670
- liczba osób pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu: 1670 – 2340
- ofiary przemocy w rodzinach z problemem alkoholowym (dzieci i dorośli) 1770 – 2240

W badaniu ankietowym zapytaliśmy nowotarzan "Ile czasu minęło, od kiedy pił/a Pan/i alkohol?" Oto odpowiedzi:

Mniej więcej tydzień	27%
2 tygodnie do miesiąca	17%
Miesiąc do trzech miesięcy	16%
1 – 2 dni	15%
Więcej niż 3 miesiące	15%
Nie piję od kilku lat	7%
Pilem dzisiaj	3%

Jak z tego wynika, sześciu na dziesięciu ankietowanych mieszkańców Nowego Targu piło alkohol nie dłużej niż miesiąc przed okresem badania, zaś 7% deklaruje się jako abstynenci.

Przyjrzyjmy się zatem jak wygląda struktura picia napojów alkoholowych w naszym mieście. Na pytanie: „Jaki alkohol pił/a Pan/i ostatnim razem?” odpowiadano:

PIWO	61	%
WÓDKA	22	%
WINO	17	%

Mieszkańcy Nowego Targu w sumie częściej spożywają napoje z niższą zawartością alkoholu (piwo) niż wódkę czy wino. Jest to tendencja korzystna, oczywiście o ile nie wynika jedynie z bezwzględnego wzrostu spożycia piwa. Należy także wziąć pod uwagę fakt, że spożywanie wina w wielu przypadkach nie jest wynikiem ukształtowania takich preferencji, lecz jest uwarunkowane niską ceną „win” rodzimej produkcji.

Osoby uzależnione i wyrządzające swoim pić poważne szkody społeczne, a nie chcące dobrowolnie poddać się leczeniu odwykowemu, powinny być zgłoszone do Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w celu wszczęcia procedury sądowej zobowiązującej do leczenia. Ilość zgłaszanych osób w ciągu ostatnich sześciu lat wygląda następująco:

ROK	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ilość przyjętych wniosków	78	80	82	87	89	92
ilość osób, z którymi przeprowadzono rozmowę interwencyjną – motywującą	56	57	59	62	66	70
ilość spraw skierowanych do Sądu	36	38	39	42	44	52

Opierając się na szacunku liczby spraw kierowanych do Miejskiej Komisji widzimy, iż w roku 2018 liczba skierowanych wniosków nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego. Również liczba kierowanych przez Komisję wniosków do Sądu Rejonowego nieznacznie wzrosła w stosunku do roku poprzedniego.

Poniższa tabela obrazuje liczbę rodzin i osób żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowym Targu.

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2013	41	72
2014	43	74
2015	44	75
2016	48	79
2017	51	83
2018	46	80

Należy zauważyć, iż z roku na rok liczba rodzin z problemem alkoholowym, korzystających z pomocy świadczonej przez OPS, na przestrzeni ostatnich lat utrzymywała się na podobnym poziomie.

Na terenie Nowego Targu funkcjonuje Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu. Oto jak przedstawia się bilans osób podejmujących leczenie odwykowe (dane dla Powiatu Nowotarskiego):

ROK	UZALEŻNIENI	WSPÓLUZALEŻNIENI
2013	461	31
2014	465	33
2015	467	35
2016	451	39
2017	455	45
2018	459	50

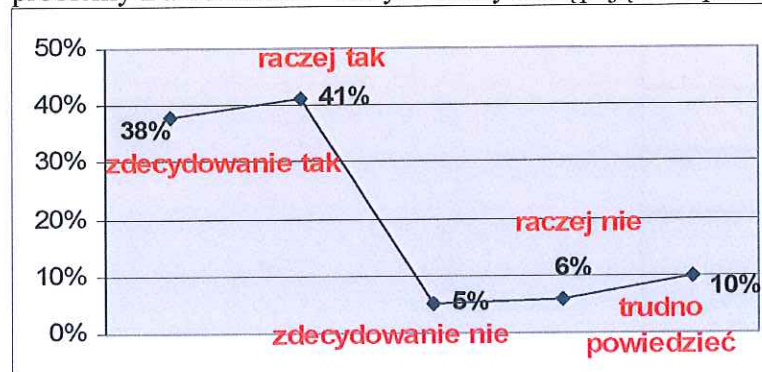
Dopełnieniem tej statystyki jest liczba osób poddanych leczeniu stacjonarnemu w Oddziale Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II. W roku 2018 hospitalizowano 45 mieszkańców Nowego Targu. Według Światowej Organizacji Zdrowia alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów wiąże się z jego spożywaniem.

Mieszkańcy Nowego Targu mogą w przypadku wystąpienia problemów alkoholowych korzystać z usług terapeutycznych, a także otrzymać wsparcie w grupach samopomocowych. Chcieliśmy sprawdzić, czy dostrzegają oni efekty tych działań. Spyaliśmy: „Czy styka się Pan/i z osobami dawniej nadużywającymi alkoholu, którzy obecnie nie piją wcale lub w sposób znaczący ograniczyli swoje picie?”

Odpowiedzi twierdzącej TAK udzieliło 78 % pytanych, natomiast odpowiedzi NIE udzieliło 22 % pytanych.

Tak więc wielu mieszkańców coraz częściej styka się z osobami, które zostały abstynentami lub przynajmniej piją w sposób mniej destrukcyjny niż dawniej.

Na pytanie: „Czy wiedziałbym gdzie szukać pomocy, gdyby ktoś z moich bliskich miał problemy z alkoholem?” otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

Świadczy to o dobrej orientacji mieszkańców Nowego Targu w zakresie funkcjonowania instytucji, które zajmują się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Jak już wyżej wspomniano alkohol jest przyczyną wielu nieszczęść, przestępstw i wykroczeń, następstwem których są interwencje służb porządkowych. Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji odnotowali w ostatnim roku na terenie powiatu wiele zdarzeń z udziałem osób nietrzeźwych. I tak: skierowano 441 wniosków do Sądu w związku z prowadzeniem pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu. 498 osób zatrzymano do wytrzeźwienia w policyjnej izbie zatrzymań. Na terenie powiatu nowotarskiego odnotowano 205 interwencji w stosunku do sprawców przemocy w rodzinie. Istotna jest tutaj współpraca przedstawicieli wszystkich służb.

Istotne znaczenie ma oczywiście pytanie, jaki wpływ na korzystne zmiany w obyczaju alkoholowym mają działania podejmowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz terapia odwykowa.

Jeśli zauważa Pan/i pozytywne zmiany obyczajów i zachowań alkoholowych w ostatnich latach, to są one wynikiem:	
Działań lokalnych (leczenie odwykowe, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy AA, kluby abstynenta, profilaktyka szkolna i in.)	39%
Obawy o utratę pracy	38%
Promocji zdrowego stylu życia	36%
Zmian w obyczajowości	24%
Edukacji społecznej (prasa, radio, tv)	22%
Zubożenia społeczeństwa (brak pieniędzy na alkohol)	11%
Większych możliwości wydawania pieniędzy na inne cele	11%
Polityki cenowej wobec alkoholu	9%
Działań administracyjno-prawnych	7%

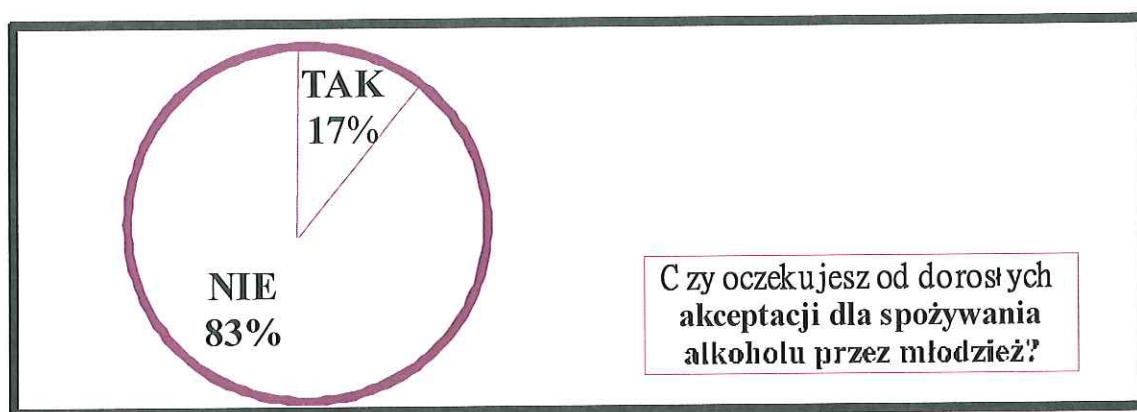
Jak wynika z przeprowadzonych badań, działania lokalne mają, zdaniem mieszkańców Nowego Targu, bardzo istotny wpływ na pozytywne zmiany w obyczaju i zachowaniach alkoholowych na przestrzeni ostatnich lat (docenia to czterech na dziesięciu badanych) z dziećmi oraz udzielających pomocy ofiarom przemocy, tzn. pedagogów, pracowników świetlic socjoterapeutycznych i środowiskowych, psychologów, pracowników socjalnych, policjantów, przedstawicieli służby zdrowia, księży, terapeutów uzależnień i innych.

Koszty związane z interwencjami ponosi całe społeczeństwo. Z całą pewnością nadużywanie alkoholu powoduje dyskomfort i obawy mieszkańców o własne bezpieczeństwo. Ponad 40% ankietowanych nowotarzan uważa, że osoby pijące alkohol w ich miejscu zamieszkania stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa. Według opinii mieszkańców Nowego Targu nie dostrzega się tendencji spadkowej jeżeli chodzi o konsumpcję alkoholu wśród osób dorosłych. Wyraźnie potwierdziła się natomiast opinia o wzroście spożycia alkoholu wśród młodych ludzi. Wielu, bo aż 61% mieszkańców Nowego Targu, dostrzega korzystną tendencję zmiany preferencji konsumpcji napojów alkoholowych na korzyść alkoholi niskoprocentowych. Warto zaznaczyć, że wśród mieszkańców Nowego

Targu istnieje duże zrozumienie dla specyfiki problemów alkoholowych, a przy tym chęć aktywnego włączenia się w rozwiązywanie tych problemów.

Osobne miejsce w diagnozie problemów alkoholowych zajmuje analiza **nadużywania alkoholu przez dzieci i młodzież**. Podstawą diagnozy zachowań, związanych z alkoholem i problemów alkoholowych wśród młodzieży, są badania ankietowe przeprowadzone na terenie nowotarskich szkół.

Ankietowanym uczniom zadaliśmy pytanie, czy uczniowie oczekują od dorosłych akceptacji dla spożywania alkoholu przez młodzież? Odpowiedź na to pytanie ma podstawowe znaczenie dla osób dorosłych: rodziców, wychowawców.

Jak widać, liberalne podejście niektórych rodziców czy wychowawców w stosunku do pijącej młodzieży wcale nie koresponduje z oczekiwaniami uczniów. Bywa ono raczej uwarunkowane chęcią przypodobania się młodym ludziom poprzez realizowanie najprostszych, niewymagających większego wysiłku, recept.

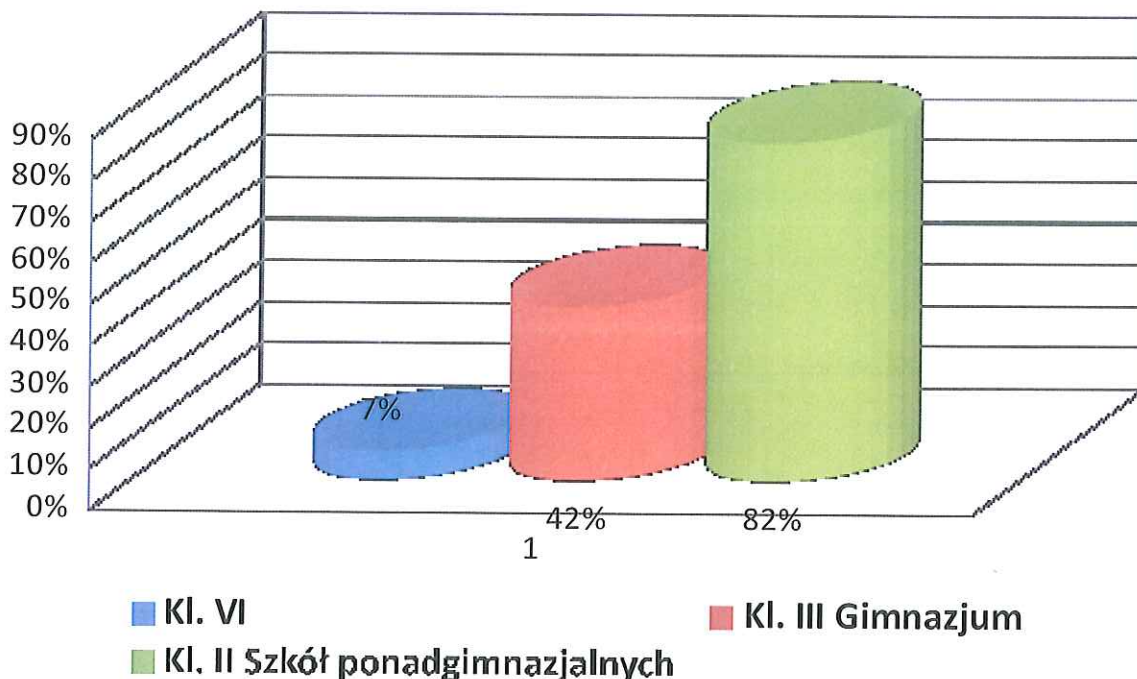
Badania, prowadzone wśród dzieci i młodzieży, określiły wiek inicjacji alkoholowej w Nowym Targu pomiędzy 12 – 13 rokiem życia.

Statystyki ogólnokrajowe mówią:

- 70% - 85% dzieci ze szkół podstawowych piło już alkohol (w tym 20% 11-latków). Od połowy lat 80-tych w grupie 15-latków odnotowano prawie trzykrotny spadek liczby abstynentów (obecnie 10%)
- wiek inicjacji alkoholowej wynosi obecnie 11 – 12 lat
- zacierają się różnice pomiędzy chłopcami i dziewczętami w częstotliwości podejmowania prób picia alkoholu. Do picia wina przyznaje się 44% 15-letnich chłopców i 42% 15-letnich dziewcząt. Do picia wódki przyznaje się 53% 15-letnich chłopców i 39% 15-letnich dziewcząt.
- połowa dorosłych Polaków uważa, że picie alkoholu przez młodzież jest poważnym problemem społecznym (zaraz za bezrobociem i spadkiem stopy życiowej)

Zobaczmy, co ankietowani w Nowym Targu mówią na temat swoich własnych zachowań alkoholowych. Na pytanie: „Czy w ciągu ostatnich 30 dni piłeś jakiś napój alkoholowy?” odpowiadają:

Okres 30 dni przed badaniem przyjmuje się za wskaźnik względnie częstego używania napojów alkoholowych.

Jak to wygląda w porównaniu z danymi z badań ogólnopolskich i badań w innych miastach?

Porównanie młodzieży klas VI szkół podstawowych:

NOWY TARG Kl. VI szkół podstawowych	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
	7%	0%

Porównanie dla 15-latków:

NOWY TARG Kl. III gimnazjum	Wynik badań ogólnopolskich ESPAD – 2015 r.	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
		42%	49%

Porównanie młodzieży starszej:

NOWY TARG kl. II ponadgimnazjalnych	Wynik badań ogólnopolskich ESPAD – 2015 r.	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
82%	82%	31%	88%

Interesowaliśmy się w związku z tym, jakie rodzaje alkoholu preferuje młodzież. Spytaliśmy, jaki napój alkoholowy pili w ostatnim miesiącu*.

	Szkoly podst. kl. VI		Gimnazjum kl. III		Szk. ponadgimn. kl. II	
PIWO	60	%	79	%	39	%
WINO, KOKTAIL	40	%	15	%	32	%
WÓDKA, LIKIER	0	%	6	%	50	%

*Wskazany odsetek odnosi się do tych uczniów, którzy mieli kontakt z alkoholem w ostatnich 30 dniach przed badaniem.

Suma procent może być większa od 100, gdy uczniowie spożywają więcej niż jeden rodzaj alkoholu.

Jak widać, najpopularniejszym napojem alkoholowym wśród uczniów szkół Nowego Targu jest piwo. Można na to patrzeć z dwóch stron. Piwo stanowi niewątpliwie mniejsze zagrożenie wczesnym uzależnieniem niż wino, czy wódka. Jednakże tendencja ta świadczyć może (i niejednokrotnie świadczy) o traktowaniu przez młodzież (i nie tylko przez młodzież) piwa, nie jako alkoholu, lecz jako niegroźnego napoju orzeźwiającego. Jest to bardzo niepokojąca tendencja.

Następne pytanie brzmiało: „Ile razy w życiu zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym” i otrzymaliśmy następujące odpowiedzi:

Ile razy zdarzyło ci się upić napojem alkoholowym	Szk. Podst. VI kl.		Gimnazja III kl.		Szkoly ponadgimnazj. II kl.	
ani razu	96	%	52	%	47	%
1-2 razy	4	%	27	%	16	%
3-5 razy	0	%	11	%	19	%
6-10 razy	0	%	6	%	6	%
ponad 10 razy	0	%	4	%	12	%
Łącznie upiło się	4	%	48	%	53	%

Niemal połowa uczniów klasy III gimnazjum oraz 53% uczniów klas drugich szkół ponadgimnazjalnych było już pijanych.

Jak to wygląda na tle innych gmin? Porównanie młodzieży klas VI szkół podstawowych:

NOWY TARG Kl. VI szkół podstawowych	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
4%	0%	46%

Jak to wygląda na tle innych gmin - dla 15-latków?

NOWY TARG Kl. III gimnazjum	Wynik badań ogólnopolskich ESPAD – 2015 r.	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
48%	37%	17%	81%

Porównanie młodzieży starszej:

NOWY TARG Kl. II ponadgimnazjalnych	Wynik badań ogólnopolskich ESPAD – 2015 r.	Najniższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach	Najwyższy wynik uzyskany w naszych badaniach w innych miastach
53%	64%	29%	95%

Jak wynika z badań ogólnopolskich w szybkim tempie obniża się również wiek inicjacji alkoholowej. Poniższa tabela przedstawia, jak to wygląda w szkołach Nowego Targu.

W jakim wieku po raz pierwszy spróbowałeś alkoholu	Szkoła podst. VI kl.		Gimnazjum III kl.		Szk. ponadgimn. II kl.	
Nie piłem jeszcze alkoholu	55	%	23	%	7	%
mniej niż 9 lat	9	%	8	%	2	%
10 – 12 lat	21	%	14	%	4	%
13 – 15 lat	3	%	52	%	28	%
16-18 lat	Nie dotyczy		0	%	44	%
Nie pamiętam	12	%	3	%	15	%
Nie piłem jeszcze alkoholu x			16	%	4	%

Wielu badanych uczniów szkół Nowego Targu z wszystkich grup wiekowych miało już swoje pierwsze kontakty z alkoholem. Nierzadko poniżej 12-go roku życia.

Uczniowie, którzy kiedykolwiek upili się napojem alkoholowym.

	2008 r.	2013 r.	2017 r.
Klasy VI SP	14 %	5 %	4 %
Klasy III gimnazjum	44 %	58 %	48 %
Klasy II szk. ponadgimn.	73 %	71 %	53 %

Zobaczmy teraz, **dlaczego młodzi ludzie piją.**

Chęć zabawienia się	61	%
Ciekawość	56	%
Naciski otoczenia	50	%
Chęć pocucia się dorosłym	49	%
Ucieczka od problemów	41	%
Chęć wyróżnienia się	37	%
Obawa przed odrzuceniem	33	%
Relaks	25	%
Smutek	21	%
Nuda	15	%

Niepokojącym zjawiskiem jest fakt, iż alkohol coraz częściej służy jako antidotum na smutki i problemy życiowe. Nie pozwala to młodemu człowiekowi realnie zmierzyć się z trudnymi sytuacjami i skraca drogę do uzależnienia. Jak wynika z powyższej tabeli, ważnymi motywami sięgnięcia przez młodego człowieka po alkohol jest próba ucieczki od problemów, smutek i nuda.

Uczniowie często nie potrafią także poradzić sobie z namowami i naciskami otoczenia. Wynika stąd konieczność przeprowadzania programów profilaktycznych, w których młodzi ludzie uczą się mówić „NIE”.

W okresie dorastania młodzi ludzie stają się bardziej niezależni od rodziców, większy wpływ na ich zachowanie mają grupy rówieśnicze. W tym też czasie zaczynają się kształtować postawy wobec alkoholu. Czy rówieśnicy mają destrukcyjny wpływ na kształtowanie tych postaw? Spytaliśmy uczniów: **„Jakie w twoim środowisku są najczęstsze reakcje na odmowę wypicia alkoholu”.**

Oto odpowiedzi:

	Szk. podst. i gimnazjum		Szkoły ponadgimn.	
zdziwienie	20	%	45	%
krytyka	17	%	9	%
podziw	9	%	18	%
zrozumienie	24	%	38	%
odrzućenie	14	%	5	%
obojętność	21	%	36	%
usilne namawianie	22	%	39	%
wyśmiewanie	18	%	8	%
nie wiem	32	%	8	%

Jak widać, nie do końca prawdziwe jest przekonanie, że niepijący młody człowiek odmawiający wypicia alkoholu nie będzie akceptowany przez rówieśników. Czasami jest to tylko wygodna wymówka. Odrzucenie, w przypadku odmowy picia, nie jest wcale najczęstszym zachowaniem rówieśników. Wielu z ankietowanych jako podstawową reakcję ze strony kolegów podaje zrozumienie, lub przynajmniej obojętność (a czasem nawet podziw). Nierzadko odmowa wypicia powoduje reakcję usilnego namawiania. Dlatego tak istotna jest realizacja nowoczesnych programów profilaktycznych, gdzie duży nacisk kładzie się na ćwiczenie umiejętności powiedzenia „NIE”.

*1/ Częstymi reakcjami na odmówienie napicia się jest zrozumienie lub przynajmniej obojętność.
2/ Odrzucenie i wyśmiewanie z tego powodu nie są najczęstszymi reakcjami.
3/ Czasami odmowa wypicia powoduje reakcję usilnego namawiania. Dlatego tak istotna jest realizacja nowoczesnych programów profilaktycznych, gdzie duży nacisk kładzie się na ćwiczenie umiejętności powiedzenia „NIE”.*

W ostatnich latach Komenda Powiatowa Policji i Miejska Komisja Profilaktyki kontrolowała placówki sprzedające alkohol. Urząd Miasta kontynuował szkolenia dla sprzedawców alkoholu, a Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dodatkowo kontrole wstępne w związku z wnioskami o wydanie nowych zezwoleń na sprzedaż alkoholu.

2) Problem narkomanii.

W ostatnich latach daje się zaobserwować wyraźny wzrost skali problemów wynikających z zażywania narkotyków. Dzieje się tak głównie za sprawą młodzieży, choć docierają także sygnały o wzroście zainteresowania narkotykami przez osoby dorosłe. Pojawiły się nowe substancje odurzające, a także nowe wzory ich zażywania. W minionych latach wyraźnie zmniejsza się liczba osób, używających narkotyków dożylnie (np. „polskiej heroiny”). Zadziałał tu prawdopodobnie głównie lęk przed zarażeniem wirusem HIV. Generalnie jednak od początku lat dziewięćdziesiątych odsetek uczniów sięgających po narkotyki wzrósł znacznie, osiągając średni poziom europejski. Jednak badania ESPAD z 2019 roku wskazują na pojawiające się zmiany tendencji. Na pytanie, czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi zadane uczniom nowotarskich szkół, otrzymano twierdzące odpowiedzi w następującym szacunku procentowym:

- 11% klasy szóste szkół podstawowych,
- 22% klasy trzecie gimnazjów,
- 24% uczniowie szkół średnich.

Mimo, iż narkotyzowanie się nie jest przez uczniów szkół Nowego Targu postrzegane jako powszechne zjawisko, to jednak co dziewiąty szóstoklasista, niemal co piąty uczeń III klasy gimnazjum i co czwarty uczeń II klasy szkół ponadgimnazjalnych przyznaje się do kontaktów ze środkami odurzającymi. Młodzież szkół Nowego Targu spostrzega problem zażywania narkotyków przez swoich rówieśników jako marginalny. Młodzi ludzie, jeśli już dostrzegają takie zjawisko, to głównie jako pojedyncze przypadki.

Jakie środki są najczęściej zażywane przez uczniów? Dla porównania podajemy wyniki badań ogólnopolskich ESPAD z 2019 r. w grupie wiekowej 15 i 16-latków i młodzieży starszej.

Klasa Rodzaj środka	Szkoły podstawowe kl. VI	Gimnazjum Kl. III		Szkoły ponadgimn. Kl. II	
		NOWY TARG	ESPAD-2019r. (ogólnopolskie)	NOWY TARG	ESPAD-2019r. (ogólnopolskie)
środki nasenne bez wiedzy lekarza	4 %	8 %	19 %	5 %	21 %
środki wziewne (klej budapren, rozpuszczalnik)	7 %	0 %	13 %	3 %	10 %
marihuana lub haszysz	1 %	18 %	28 %	19 %	45 %
amfetamina	0 %	3 %	7 %	4 %	8 %
ecstasy	0 %	0 %	6 %	4 %	6 %
heroina	0 %	0 %	5 %	0 %	3 %
kokaina	0 %	0 %	6 %	0 %	5 %
relevin*	0 %	0 %	3 %	0 %	3 %
LSD lub inne halucynogeny	1 %	0 %	7 %	0 %	6 %
inne	0 %	0 %	-	0 %	-

* W ankietach szkolnych umieszczono nazwę nieistniejącego narkotyku o nazwie relevin. Traktowano to jako test prawdziwości. Ankiety osób, które przyznawały się do przyjmowania tego „narkotyku” traktowane są jako niewiarygodne i nie są uwzględniane w opracowywaniu wyników badań.

Najczęściej używanym środkiem odurzającym jest marihuana. Towarzyszy często temu powszechne przekonanie młodych ludzi o małej szkodliwości tej substancji. Nie jest to prawdą, a większość osób biorących groźniejsze środki odurzające zaczęła właśnie od tzw. „miękkich narkotyków” (haszyszu i marihuany).

Warto zwrócić uwagę także na zażywanie środków wziewnych (kleje, rozpuszczalniki). One także często mają wśród uczniów opinię środków bezpiecznych, co jest bardzo dużym nieporozumieniem. Wdychane opary działają bezpośrednio na tkankę mózgową doprowadzając do zniszczenia kilkuset tysięcy komórek nerwowych. Wdychanie tych środków może skończyć się śmiercią na skutek uduszenia lub niewydolności serca.

Przyjrzyjmy się statystyce prowadzonej przez Komendę Powiatową Policji. Liczba prowadzonych na terenie powiatu nowotarskiego postępowań w związku z przestępstwami wynikającymi z łamania zapisów ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii wygląda następująco:

ROK	IŁOŚĆ PRZYPADKÓW
2013	295
2014	299
2015	304
2016	312
2017	321
2018	329

Na terenie Nowego Targu od 2000 roku funkcjonuje punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin. W ramach pracy punktu w 2018 r. z oferty punktu korzystało 30 pacjentów, w tym 13 współuzależnionych, udzielono 57 porad indywidualnych, przeprowadzono 11 sesji rodzinnych, 2 osoby skierowano do placówek leczenia długoterminowego, 1 osoba na detoksykację i 5 osób na konsultacje psychiatryczną. Ze statystyki Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, iż w roku 2018 objęto pomocą 3 rodziny, w której występował problem narkomanii.

W ostatnim dziesięcioleciu w Polsce konieczne wydaje się podjęcie bardziej radykalnej walki ze zjawiskiem narkomanii. Siła narkotyku tkwi w mocy zawartych w nim trucizn oraz ich ujemnych oddziaływaniach na sferę fizyczną i psychiczną człowieka. Potrzeba zainteresowania społeczeństwa narkomanią jest coraz większa, z uwagi na konieczność zapobiegania jej. Leczenie jest bardzo trudne, a wyniki kuracji nie dają podstaw do zbyt dużego optymizmu. Zasadniczej roli nabierają więc zagadnienia profilaktyki, w tym jak najszerzej edukacji dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców.

Należy również zwrócić uwagę na problem nikotynizmu.

Jak pokazują statystyki, z powodu raka płuc codziennie na świecie umiera ok. 3 tys. osób. Uważa się, że 90 proc. tych zgonów ma związek z paleniem tytoniu, które poza tym przyczynia się do co najmniej 18 innych nowotworów złośliwych.

Pytaliśmy o osobiste doświadczenia uczniów z wyrobami tytoniowymi:

Czy palisz papierosy?	Szk. podst. VI kl.		Gimnazjum III kl.		Szkoły ponadgimnazj. kl. II	
wcale nie palę	95	%	67	%	66	%
palę okazjonalnie	5	%	23	%	22	%
palę 1-5 papierosów dziennie	0	%	4	%	6	%
palę więcej niż 5 papierosów dziennie	0	%	6	%	6	%

95% uczniów klasy VI, 67% gimnazjalistów oraz 66% uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych nie pali papierosów.

Chcieliśmy sprawdzić, co młodzi ludzie sądzą o szkodliwości palenia.

„Czy uważasz, że palenie papierosów jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?”. Otrzymałyśmy następujące odpowiedzi:

nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	2%
ryzyko jest średnie	18%
jest duże ryzyko	76%
nie wiem	4%

Większość uczniów jest przekonana co do szkodliwości palenia papierosów.

DOPALACZE

W badaniach chcieliśmy także przyjrzeć się problemowi dopalaczy. Zapytaliśmy uczniów:

odpowieź TAK	Kl. VI	KL. III gimnazjum	Kl. II szkół ponadgimn.
Czy wiesz gdzie można kupić dopalacze?	11 %	23 %	11 %
Czy uważasz, że dostęp do dopalaczy jest łatwy?	46 %	47 %	54 %
Czy miałeś kiedykolwiek kontakt z dopalaczami (zażywanie)?	5 %	4 %	0 %
Czy miałeś kontakt z dopalaczami w ciągu ostatnich 30 dni?	0 %	4 %	0 %

Młodzież ma dosyć dobrą orientację odnośnie rynku dopalaczy, natomiast kontakty z tymi substancjami mają charakter raczej sporadyczny.

Chcieliśmy sprawdzić, co młodzi ludzie sądzą o szkodliwości zażywania dopalaczy.

„Czy uważasz, że używanie dopalaczy jest szkodliwe i wiąże się z dużym ryzykiem zdrowotnym?”. Otrzymaaliśmy następujące odpowiedzi:

nie ma ryzyka, lub jest bardzo małe	1%
ryzyko jest średnie	4%
jest duże ryzyko	86%
nie wiem	9%

Większość uczniów jest przekonana o szkodliwości zażywania dopalaczy.

W zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii prowadzone są skonsolidowane działania następujących realizatorów: Burmistrza Miasta, Rady Miasta, Pełnomocnika Burmistrza Miasta ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom, Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego (Poradnia Leczenia Uzależnień, Oddział Leczenia Uzależnień), Komendy Powiatowej Policji (Wydział Prewencji i Ruchu Drogowego, Poradnia Resocjalizacyjna), Prokuratury, Sądu Rejonowego, Starostwa Powiatowego, Ośrodka Pomocy Społecznej, Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej, Akcji Katolickiej, szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, stowarzyszeń trzeźwościowych w tym: Duszpasterstwa Trzeźwości przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa (grupa modlitewna), Nowotarskiego Klubu Abstynentów „Rodzina” (rehabilitacja, porady prawne), grup AA. Problemami alkoholowymi zajmują się bardzo ofiarnie miejscowe parafie. Na uwagę zasługuje świetlica środowiskowa „Renovaro” prowadzona przez Parafię św. Królowej Jadwigi i świetlica Totus Tuus prowadzona przez Parafię św. Jana Pawła II. Profilaktyka wspierana jest przez kluby sportowe.

W latach 2012 – 2018 objęto szkoleniami w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poszczególne grupy zawodowe w tym: nauczycieli (szkoły podstawowe, gimnazja, średnie), policjantów, pielęgniarki środowiskowe i szkolne, kuratorów sądowych, grupę wsparcia dla

ofiar przemocy w rodzinie, pracowników OPS, PKPS. Systematycznie postępują szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego. Zaslugującym wyróżnienia pomysłem jest realizacja programu profilaktycznego dla kursantów prawa jazdy pn. „Szkoła trzeźwych kierowców”. Przeważająca większość uczniów nowotarskich szkół podstawowych i średnich uczestniczy w programach i kampaniach profilaktycznych. W szkołach podstawowych funkcjonują świetlice profilaktyczno – wychowawcze. Dodatkowo dzieci z rodzin dysfunkcyjnych uczestniczą w zajęciach sportowo – rekreacyjnych oraz każdorazowo w zimowiskach, półkoloniach i koloniach profilaktycznych. Władze miasta szczególny nacisk kładą na rozbudowę miejsc rekreacji bez używek, wpływających na promocję zdrowego trybu życia (skate park, boiska Orlik przy SP nr 2 i 3 oraz Gimnazjum nr 1, boisko ze sztuczną nawierzchnią przy SP nr 11 i Gimnazjum nr 2, zestawy rekreacyjne, ogródki zabawowe, siłownie, basen). Prowadzona od kilku lat kampania informacyjna na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku zetknięcia się z problemem alkoholizmu przynosi rezultaty, bowiem wyniki badań ankietowych świadczą o dobrej orientacji mieszkańców Nowego Targu w zakresie funkcjonowania instytucji, które zajmują się rozwiązywaniem problemów alkoholowych.

Do końca października 2019 r. sprzedażą i podawaniem napojów alkoholowych zajmowało się 153 przedsiębiorców. Sprzedaż napojów o zawartości alkoholu powyżej 4,5 % (za wyjątkiem piwa) prowadziło 78 punktów z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży i 44 punkty z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży, co jest zgodne z obowiązującymi w Nowym Targu przepisami. W omawianym okresie wydano 105 zezwoleń, w czym mieszczą się ich przedłużenia. W dniu 10 grudnia 2018 r. Rada Miasta uchwaliła zasady sprzedaży i podawania napojów alkoholowych ustalając, iż punkty oferujące alkohol muszą być oddalone od miejsc chronionych w odległości minimum 30 metrów.

W Nowym Targu działa Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, inicjująca sposób rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmująca czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji określa Załącznik nr 1 do niniejszego Programu.

Badania dowodzą, iż 89% ankietowanych oczekuje na poziomie lokalnym działań służących ograniczeniu skali problemów alkoholowych. Wśród mieszkańców Nowego Targu istnieje duże zrozumienie dla specyfiki problemów alkoholowych, a także przyzwolenie i oczekiwanie by władze samorządowe włączyły się aktywnie w rozwiązywanie tych problemów. W tym kryje się między innymi odpowiedź na pytanie, po co potrzebny jest rzetelny program rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.

Rozdział II

Cele Programu

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Nowego Targu oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

Rozdział III

Główne kierunki działań

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
2. Ograniczenie liczby nastolatków okazjonalnie pijących alkohol.
3. Opóźnienie wieku inicjacji picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
4. Wzrost liczby sprzedawców regularnie kontrolujących wiek osób kupujących alkohol.
5. Ograniczenie picia alkoholu przez kobiety w ciąży.
6. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków.
7. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.
8. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.
9. Przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych i innych substancji psychoaktywnych.
10. Ograniczenie dostępności napojów alkoholowych na terenie miasta.

Rozdział IV

Zadania i metody działań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi

1. **Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.**
 - 1) Objęcie wszystkich klas VI szkół podstawowych programem „III Elementarz czyli Program Siedmiu Kroków” (koordynacja Fundacja ETOH w Warszawie).
 - 2) Objęcie uczniów klas ósmych szkół podstawowych programem profilaktycznym „Archipelag Skarbów”.
 - 3) Objęcie uczniów szkół podstawowych programem profilaktycznym „Debata”.
 - 4) Wspieranie inicjatywy Parafii pw. św. Jana Pawła II „Na Równi Szaflarskiej” w zakresie prowadzenia zajęć teatralnych z dziećmi i młodzieżą szkolną, zwieńczonych wystawieniem spektaklu „Misterium Męki Pańskiej”.
 - 5) Organizacja przedsięwzięć (masowych) dla dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki informacyjno – edukacyjnej w formie festynów rodzinnych, trzeźwościowych, koncertów, dyskotek, zawodów sportowych, warsztatów teatralnych itp. (m. in. Jarmark Podhalański dla dzieci, Piknik Lotniczy, SACROSONG 2020)
 - 6) Współpraca z Miejskim Ośrodkiem Kultury w Nowym Targu w zakresie promocji zdrowego trybu życia poprzez organizację dzieciom, młodzieży i rodzinom czasu wolnego, dofinansowanie zakupów i wydatków, związanych z realizacją programów, adresowanych do dzieci i młodzieży. Organizacja czasu wolnego w okresach przerw w nauce w ramach akcji „Zima w mieście”, „Lato w mieście”, „Dzień Dziecka”, Jarmark Podhalański dla dzieci, itp dla dzieci i rodzin dysfunkcyjnych.
 - 7) Organizowanie lokalnych kampanii profilaktycznych, udział w kampaniach ogólnopolskich („Zachowaj Trzeźwy Umysł”, „Sprawdź czy twoje picie jest bezpieczne”, „Cięża bez alkoholu” i in.)
 - 8) Działalność w zakresie promocji zdrowego trybu życia: organizowanie konkursów, spektakli teatralnych o charakterze profilaktycznym, koncertów profilaktycznych,

impresz i zajęć sportowo rekreacyjnych (m. in. turniej streetballa w ramach kampanii „Zachowaj trzeźwy umysł” i in.), imprez rodzinnych (m. in. szkolne festyny trzeźwościowe).

- 9) Wspieranie programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych w zakresie organizacji: zawodów sportowych, koncertów i in.
- 10) Organizowanie zajęć, których zadaniem jest praca z dziećmi jak również całymi rodzinami w zakresie realizacji zajęć sportowo-rekreacyjnych na nowotarskich osiedlach i w plenerze. Organizacja turniejów sportowych.
- 11) Zachęcanie do tworzenia i wykorzystywania istniejącej bazy sportowo – rekreacyjnej (szkolnej i ośrodków sportowo – rekreacyjnych), w których dzieci i młodzież aktywnie i zdrowo mogą spędzać czas wolny.
- 12) Wspomaganie organizacyjno – finansowe działalności szkół, przedszkoli, uczniowskich klubów sportowych, klubów i stowarzyszeń sportowych, turystycznych, instytucji kultury, innych stowarzyszeń, imprez kulturalnych, adresowanych do dzieci i młodzieży nowotarskiej, mających charakter promocji trybu życia bez używek (Dzień Dziecka, Mikołajki, Dzień Seniora i in. zajęcia oraz imprezy).
- 13) Współpraca z Komendą Powiatową Policji w Nowym Targu w zakresie prowadzenia akcji informacyjno – edukacyjnej, mającej na celu przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży oraz poprawę bezpieczeństwa publicznego.
- 14) Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla nauczycieli i rodziców, których celem jest wspieranie abstynencji dzieci (warsztaty dla nauczycieli i rodziców, realizacja treści profilaktycznych podczas szkolnych wywiadówek).
- 15) Prowadzenie kampanii edukacyjnej dla kursantów prawa jazdy, mającej na celu przeciwdziałanie prowadzeniu pojazdów mechanicznych pod wpływem alkoholu pn. „Szkoła Trzeźwych Kierowców”.
- 16) Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania zjawisku spożywania alkoholu w okresie ciąży.
- 17) Podnoszenie kwalifikacji i wiedzy przez realizatorów Miejskiego Programu na temat choroby alkoholowej, sposobów jej leczenia oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, organizowanie szkoleń i warsztatów, finansowanie udziału w szkoleniach realizatorów niniejszego programu (m in. członkowie Miejskiej Komisji, Policja, OPS, członkowie zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pedagodzy i in.)
- 18) Prowadzenie kampanii edukacyjnej w lokalnych mass mediach, a także za pośrednictwem miejskiej strony internetowej, organizacja i współorganizacja lokalnych konferencji na temat przeciwdziałania alkoholizmowi.
- 19) Przygotowanie i zakup materiałów edukacyjnych na potrzeby promocji zdrowia i profilaktyki w tym ulotek, broszur, plakatów, prenumerata czasopism, opracowanie, wydanie i zlecenie druku broszur, ulotek i innych form służących oddziaływaniom profilaktycznym, jak również wydawanie publikacji.
- 20) Organizacja warsztatu szkoleniowego dla nauczycieli w zakresie przeprowadzania wywiadówek profilaktycznych. Włączanie przez nauczycieli treści profilaktycznych podczas wywiadówek szkolnych.
- 21) Współpraca z Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawicielami odpowiednich służb na szczeblu wojewódzkim i samorządu gminnego w zakresie realizacji programów profilaktycznych, szkoleń, monitorowania problemów alkoholowych.

2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- 1) Współpraca z innymi jednostkami samorządu i służbą zdrowia w zakresie rozszerzania oferty Poradni Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego im. Jana Pawła II, świadczącej pomoc terapeutyczną, psychologiczną, lekarską. Poradnia mieści się w Nowym Targu przy ul. Szpitalnej 14.
- 2) Finansowanie dodatkowych dyżurów psychologicznych w zakresie pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 3) Dofinansowanie zajęć w programie ponadstandardowym dla osób uzależnionych i ich rodzin. Współpraca z Oddziałem Leczenia Uzależnień Podhalańskiego Szpitala Specjalistycznego.
- 4) Koordynowanie na poziomie miasta działań podmiotów, realizujących zadania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień.
- 5) Pomoc finansowa dla stowarzyszeń i klubów trzeźwości w celu utrzymania różnych form oddziaływań terapeutycznych (dofinansowanie zgrupowań terapeutycznych wg zasady, iż przed zgrupowaniem zostanie przedstawiony program terapeutyczny zgrupowania, obejmujący co najmniej 5 godzin terapii dziennie, prowadzonej przez specjalistę w zakresie terapii uzależnień).
- 6) Informowanie o dostępności usług terapeutycznych i pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz prowadzenie edukacji o szkodliwości alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- 1) Priorytetowym zadaniem jest dostarczanie pozytywnych wzorców spędzania wolnego czasu na bazie świetlic profilaktyczno – wychowawczych, działających na terenie wszystkich szkół podstawowych. W świetlicach winna być zatrudniana wykwalifikowana kadra. W ramach prowadzonych zajęć świetlic profilaktyczno – wychowawczych preferuje się programy profilaktyczne, zajęcia socjoterapeutyczne, reedukacyjne, sportowo – rekreacyjne i inne.
- 2) Realizacja przez placówki oświatowe na terenie Nowego Targu zadań prewencyjnych, dotyczących zapobiegania problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki.
- 3) Zlecenie w drodze konkursu ofert prowadzenia świetlic środowiskowych jako placówek wsparcia dziennego.
- 4) Współorganizacja z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i innymi organizacjami udzielającymi pomocy dla rodzin osób uzależnionych w zakresie poprawy warunków materialnych, wyżywienia, pomocy psychospołecznej.
- 5) Udzielanie pomocy prawnej rodzinom uzależnionych od alkoholu i narkotyków, a w szczególności dla ofiar przemocy w rodzinie.
- 6) Współpraca z Komendą Powiatową Policji, Sądem Rejonowym w Nowym Targu, służbami administracyjnymi, wobec sprawców przemocy w rodzinie w celu zwiększenia szybkości i skuteczności oddziaływania szczególnie w przypadku przemocy wobec dzieci.
- 7) Rozwijanie form udzielanej pomocy przez zespół ds. przeciwdziałania przemocy domowej.
- 8) Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Miasta Nowy Targ.

- 9) Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Nowym Targu oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie.
- 10) Pomoc dla rodzin zagrożonych alkoholizmem i przemocą w rodzinie poprzez umożliwienie uczestnictwa w prowadzonych na terenie miasta grupach terapeutycznych. Pomoc w formie zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym.
- 11) Udzielanie dzieciom z rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy domowej pomocy socjoterapeutycznej na bazie istniejących przy szkołach świetlic. Udzielanie dzieciom i młodzieży zagrożonej tym problemem pomocy psychologicznej.

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

- 1) Organizacyjne i finansowe wspomaganie działalności lokalnych instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, działających w zakresie profilaktyki i pracy z grupami ryzyka, przemocy w rodzinie, rehabilitacji osób uzależnionych i współuzależnionych.
- 2) Udzielanie dotacji na projekty z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- 3) Dofinansowanie bazy materialnej Nowotarskiego Klubu Abstynentów „Rodzina” realizującego zadania w zakresie rehabilitacji uzależnionych od alkoholu i ich rodzin (w tym m. in.: spotkania klubowe). Współpraca w celu stworzenia społeczności abstynenckiej jako formy oparcia dla trzeźwych alkoholików.
- 4) Współorganizacja z Parafią pw. św. Jana Pawła II kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej aktywizacji mieszkańców w ramach Budżetu Obywatelskiego.
- 5) Współorganizacja akcji pod nazwą „Niewidomi nie gryzą” w ramach Budżetu Obywatelskiego.
- 6) Współorganizacja nowotarskiego festynu na osiedlu Niwa w ramach Budżetu Obywatelskiego.
- 7) Współpraca z organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.
- 8) Organizacja, współorganizacja z przedstawicielami ekonomii społecznej przedsięwzięć o charakterze informacyjnym – konferencje trzeźwościowe.
- 9) Prowadzenie sportowych zajęć pozalekcyjnych, prowadzenie zajęć sportowych na terenie szkół, a także wykorzystanie w tym celu bazy w znajdującej się dyspozycji klubów i stowarzyszeń sportowych oraz obiektów miejskich, jak również realizacja zadania w formie wyjazdowej.
- 10) Przeprowadzenie wspólnie z Komendą Powiatową Policji w Nowym Targu akcji informacyjno – edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania nadużywaniu alkoholu przez osoby korzystające ze stoków narciarskich.
- 11) Zabezpieczenie organizacyjno - finansowe warunków działalności Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

5. Przeciwdziałanie naruszeniom prawa w związku z prowadzeniem sprzedaży napojów alkoholowych.

- 1) Przeprowadzanie przez Miejską Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych kontroli wstępnych wraz z krótką formą szkolenia dla właścicieli nowych podmiotów, starających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.
- 2) Przeprowadzanie kontroli punktów sprzedających i podających napoje alkoholowe w zakresie przestrzegania zasad wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz aktów prawa miejscowego, dotyczących

w szczególności zakazu sprzedawania alkoholu osobom nieletnim i nietrzeźwym oraz reklamy alkoholu (po podjęciu decyzji i na podstawie upoważnienia wystawionego przez Burmistrza Miasta w oparciu o art. 18 ust. 8 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

- a. kontrola zasad obrotu napojami alkoholowymi może zostać przeprowadzona w związku ze skargą grupy mieszkańców miasta, powiadomieniem przez organy Policji, Powiatowego Inspektora Sanitarnego lub z inicjatywy własnej organu wydającego zezwolenie.
 - b. kontrolę przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi wykonują członkowie Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w czynnościach kontrolnych mogą uczestniczyć funkcjonariusze Policji.
 - c. z każdorazowej kontroli zostanie sporządzony protokół przeprowadzenia kontroli.
- 3) Podejmowanie interwencji w stosunku do osób prawnych i fizycznych w przypadku łamania przez nich ustawowego zakazu reklamy alkoholu.
 - 4) Prowadzenie regionalnej kampanii edukacyjnej wśród sprzedawców napojów alkoholowych, prowadzenie szkoleń tematycznych dla sprzedawców w zakresie przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim.
 - 5) Podjęcie działań mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych.

Rozdział V

Zadania i metody działań w zakresie przeciwdziałania narkomanii

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

- 1) Realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii i nadużywaniu innych substancji psychoaktywnych w tym programu edukacyjno - informacyjnego dla uczniów szkół podstawowych..
- 2) Udział w ogólnopolskich kampaniach profilaktycznych.
- 3) Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym dla nauczycieli, szkolenia rad pedagogicznych w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- 4) Edukacja rodziców podczas szkolnych wywiadówek profilaktycznych.
- 5) Prowadzenie kampanii edukacyjnej w lokalnych mass mediach oraz za pośrednictwem miejskiej strony internetowej.
- 6) Współpraca m. in. z Krajowym Biurem ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

2. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych narkomanią.

- 1) Dofinansowanie działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin.
- 2) Zorganizowanie szkolenia, adresowanego do nauczycieli, pracowników socjalnych, kuratorów i in. w zakresie przeciwdziałania narkomanii i nadużywaniu innych substancji psychoaktywnych.
- 3) Współpraca z placówkami leczenia odwykowego w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od narkotyków.

Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin odbywa się w ramach form opisanych w rozdziale dotyczącym

przeciwdziałania alkoholizmowi. Z kolei świadczeniem pomocy społecznej dla osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin, jak również integrowaniem ich ze środowiskiem lokalnym zajmuje się na bieżąco Ośrodek Pomocy Społecznej.

Rozdział VI

Zasady finansowania zadań Miejskiego Programu oraz sposób pozyskiwania realizatorów Programu.

1. Wydatki, przeznaczone na realizację zadań własnych wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu u narkomanii oraz niniejszego Programu, ujmuje się corocznie w planie budżetowym Miasta w Dziale 851 Ochrona Zdrowia, rozdziały: 85153 – Przeciwdziałanie Narkomanii i 85154 – Przeciwdziałanie Alkoholizmowi.
2. Ujęcie w planie budżetowym na dany rok nie stanowi o przyznaniu dotacji lub innej formy finansowania.
3. Uruchomienie środków następuje na podstawie umowy, porozumienia lub zlecenia Burmistrza Miasta.
4. Pozyskiwanie realizatorów Programu odbywa się poprzez:
 - 1) zlecenie instytucjom wykonania określonych zadań Programu na podstawie umów cywilno – prawnych.
 - 2) zlecenie organizacjom pozarządowym, kościelnym oraz organizacjom pożytku publicznego wykonania określonych zadań Programu w formie dotacji zgodnie z przepisami prawa w tym zakresie.
 - 3) finansowanie ofert lub ich zakup od osób fizycznych i prawnych, na podstawie umów cywilno – prawnych.
 - 4) ogłaszanie konkursów ofert na tematyczne zadania programu (np. szkolenia, imprezy) wg zapotrzebowania.
 - 5) wyszukiwanie osób przygotowanych profesjonalnie do działań i pracy w zakresie realizacji Programu, zawieranie umów – zleceń na realizację określonych zadań Programu, wspomaganie ich doskonalenia zawodowego.
 - 6) pozyskiwanie wolontariuszy do pomocy w realizacji Programu, poprzez dofinansowywanie ich udziału w szkoleniach, warsztatach, seminariach itp.

Rozdział VII

Sposób kontroli realizacji Miejskiego Programu

1. Oceny realizacji Miejskiego Programu dokonuje Rada Miasta na podstawie:
 - 1) Roczego sprawozdania Burmistrza Miasta z wykonania Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
 - 2) Opinii merytorycznej Komisji Rady Miasta.

Rozdział VIII

Postanowienia końcowe

1. Pod użytym w Programie pojęciem „światlice profilaktyczno – wychowawcze” rozumie się zajęcia w zakresie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach określonych stosownym Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej.

2. Program stanowi element realizowanych przez miasto Nowy Targ celów polityki społecznej określonych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Nowy Targ”.
3. Za ustalenie szczegółowego planu realizacji do niniejszego Programu odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta. Ramowy plan realizacji oraz finansowania zadań stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego Programu.
4. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 1 stycznia 2020 r. do dnia 31 grudnia 2020.
5. Środki finansowe na realizację Programu będą zapewnione w planach budżetowych miasta z wpłat za wydawane zezwolenia dla podmiotów prowadzących sprzedaż alkoholu.
6. Wykonawcą Programu jest Burmistrz Miasta, który określi podwykonawców zgodnie z zasadami przyjętymi w niniejszym Programie.
7. Realizacja i koordynowanie niniejszego programu spoczywa na Pełnomocniku Burmistrza Miasta ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Uzależnieniom we współpracy z Miejską Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
8. Z wykonania zadań Programu Burmistrz Miasta złoży sprawozdanie w terminie do dnia 31 marca 2021 r.

Załącznik nr 1
Do Miejskiego Programu
Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii

Zadania i zasady wynagrodzenia za udział w posiedzeniach Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu

I. Zadania Miejskiej Komisji

1. Inicjowanie działań w zakresie realizacji zadań gminy związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych ujętych w Programie.
2. Współpraca z podmiotami realizującymi zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie działalności informacyjnej, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
4. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
 - a. motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
 - b. udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
 - c. kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
 - d. udział w postępowaniu sądowym.
5. Opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż lub podawanie napojów alkoholowych pod względem zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (limit i lokalizacja punktów, w których sprzedawane i podawane są napoje alkoholowe);
6. Współudział w kontrolowaniu przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami Ustawy.
7. Udział przedstawiciela Miejskiej Komisji w pracach zespołu interdyscyplinarnego w zakresie przeciwdziałania przemocy.

II. Zasady wynagrodzenia członków Miejskiej Komisji

1. Członkom Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Nowym Targu przysługuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniach kolegialnych Komisji.
2. Udział w posiedzeniach stwierdza się podpisem na liście obecności, która stanowi podstawę do wypłaty wynagrodzenia.
3. Członek Komisji traci prawo do wynagrodzenia, jeżeli opuści salę obrad przed zakończeniem posiedzenia i zostanie to odnotowane w protokole.
4. Ustala się, że za udział i wykonaną pracę w poszczególnych zespołach roboczych komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości 4 % wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw z kwartału poprzedzającego wypłaty za każde posiedzenie robocze oraz kontrolę punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

5. Przewodniczący Komisji otrzymuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu w wysokości 110% kwoty, o której mowa w ust. 3.
6. Wysokość wynagrodzenia będzie waloryzowana kwartalnie wraz ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.
7. Wynagrodzenie zaokrągla się do 1 zł.
8. Kwoty wypłacanych wynagrodzeń będą obciążać fundusz z rozdziału 85154 – przeciwdziałanie alkoholizmowi.
9. Członkom Komisji będącym pracownikami Urzędu Miasta nie przysługuje wynagrodzenie, jeżeli posiedzenie odbywa się w godzinach pracy Urzędu.

Załącznik nr 2 do Miejskiego Programu

PLAN FINANSOWANIA		
zadań określonych w Miejskim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020		
LP	ZADANIA / działania	Suma
	Dział 851 Ochrona Zdrowia	1.060.000
I	Przeciwdziałanie alkoholizmowi Rozdział 85154	1.060.000
I.1.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży	384.000
I.1.1.	- programy profilaktyczne, kampanie, festyny, w tym m.in.:	384.000
	III Elementarz czyli program 7 kroków	
	program „ Archipeląg Skarbów” i inne	
	kampania „Zachowaj trzeźwy umysł” i inne kampanie profilaktyczne	
	- kolonie, półkolonie, zimowiska profilaktyczne	
	- szkolenia realizatorów Miejskiego Programu Profilaktyki	
I.2.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	11.000
I.2.1.	- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu, dodatkowe programy terapeutyczne (m.in. psycholog, terapeuta, grupy tematyczne)	11.000
I.3.	Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	373.000
I.3.1.	- świetlice w tym:	373.000
	świetlice profilaktyczno- wychowawcze w szkołach	217.000
	świetlice środowiskowe jako placówki wsparcia dziennego (dotacja)	150.000
I.3.2.	-przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (mieszkanie chronione)	6.000
I.4.	Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych	282.000
I.4.1.	- Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	22.000
I.4.2.	-dotacje dla podmiotów niepublicznych	100.000
I.4.3.	-dotacje dla Miejskiego Ośrodka Kultury	160.000
II	Przeciwdziałanie narkomanii Rozdział 85153	10.000
II.1.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od narkotyków	10.000

